

Бекітемін
«Ілияс Жансүгіров атындағы
Жетісу университеті» КЕ АҚ
Басқарма Төрағасы – Ректор,
З.Т.Д., профессор
Е.Бурибаев
2024 ж.

«ІЛИЯС ЖАНСҮГІРОВ АТЫНДАҒЫ ЖЕТІСУ УНИВЕРСИТЕТІНІҢ ХАБАРШЫСЫ» ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ ТУРАЛЫ ЕРЕЖЕ

ІНҚ-ZU-16-03

	Лауазымы	Аты-жөні	Күні	Қолы
Әзірлеген	Ғылымметрия және ғылыми кадрларды даярлау бөлімінің басшысы м.а.	М. Абайдельданова	14.10.2024	
Келісілді	Басқарма мүшесі - ғылыми жұмыс және интернационалдандыру жөніндегі проректор	А. Бахтаулова	14.10.2024	
	Стратегиялық даму және сапаны қамтамасыз ету басқармасының басшысы	А. Беделбаева	14.10.2024	
	Заң қызметінің бас заңгері	А. Искаков	14.10.2024	
Басқарма отырысының 2024 жылғы 14 қазандағы шешімімен қолданысқа енгізілді (№3 хаттама)				

Талдықорған қ., 2024

МАЗМҰНЫ

1 Жалпы ережелер.....	3
2 Журналдың мақсаты мен міндеттері.....	6
3 Журналды қалыптастыру тәртібі.....	7
4 Жариялау этикасы	7
5 Өзгерістер	8
А Қосымшасы Қолжазбаларды ресімдеу ережелері	9
Б Қосымшасы Қолжазба құрылымына қойылатын талаптар	10
В Қосымшасы Қолжазбаны ресімдеу үлгісі	11
Г Қосымшасы Рецензия формасы	15
Танысу парағы.....	17
Өзгерістерді тіркеу парағы.....	18

ІНҚ-ZU-16-03	«Ілияс Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің Хабаршысы» ғылыми журналы туралы ереже	3 бет 19 беттен
--------------	---	-----------------

Осы Ережеде мынадай белгілер мен қысқартулар пайдаланылды:

ЖУ, Университет	«Ілияс Жансүгіров атындағы Жетісу университеті» КЕАҚ
ҒҒЖКБ	Ғылымметрия және ғылыми кадрларды даярлау бөлімі
ӘОЖ	Әмбебап ондық жіктеуіш
ҒТАМР	Ғылыми-техникалық ақпараттың мемлекетаралық рубрикаторы
OJS	Open Journal Systems
ЖУ Хабаршысы	Ілияс Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің хабаршысы
ISSN	International Standard Serial Number
ҚР ҒЖБМ	Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі
ҚР ҒЖБМ ҒЖБСҚЕК	Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету комитеті
DOI	Нысанның сандық идентификаторы (ағыл. digital object identifier)

1 ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

1.1 Осы Ережеде: Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Заңына; «Ғылым және технологиялық саясат туралы» Қазақстан Республикасының 2024 жылғы 1 шілдедегі № 103-VIII ҚРЗ Заңына; Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің «Ғылыми қызмет нәтижелерін жариялау үшін ұсынылатын басылымдар тізбесіне енгізу үшін ғылыми басылымдарға қойылатын талаптарды бекіту туралы» 12.01.2016 ж. № 20 бұйрығымен <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1600013409> (ҚР Ғылым және жоғары білім министрінің 14.06.2024 №-295 бұйрығына сәйкес өзгерістер мен толықтырулар енгізілді); Журналды басқару, этиканың сақталуын бақылау, рецензиялау процесі, авторлық және авторлық салым мәселелері, мүдделер қақтығысы, зияткерлік меншікті қорғау жөніндегі халықаралық жариялау этикасы комитетінің (COPE) ұсынымдары; ГОСТ 7.5-98 «Ақпарат, кітапханалық және баспа ісі жөніндегі стандарттар жүйесі. Журналдар, жинақтар, ақпараттық басылымдар. Жарияланатын материалдарды баспаға рәсімдеу»; ГОСТ 7.1-2003 «Библиографиялық сипаттаманың аймақтары мен элементтерінің жиынтығы, олардың орналасу реттілігі, элементтерді толтыру және ұсыну тәсілі, белгіленген пунктуация мен қысқартуларды қолдану»; ГОСТ 7.1-2003 «Құжаттар тобының библиографиялық сипаттамасын жасаудың жалпы талаптары мен ережелерін белгілейтін стандарт: библиографиялық сипаттама аймақтары мен элементтерінің жиынтығы, олардың орналасу реттілігі, элементтерді толтыру және ұсыну тәсілі, белгіленген пунктуация мен қысқартуларды қолдану» қолданылады.

1.2 Осы ереже «Ілияс Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің хабаршысы» ғылыми журналының қалыптастырылу, рецензиялау, жұмыс істеу, қаржыландыру тәртібін, мазмұндық және ұйымдастырушылық - техникалық талаптарын, сондай-ақ жарияланымдарының этикасын айқындайды, сондай-ақ «Ілияс Жансүгіров атындағы Жетісу университеті» КЕ АҚ (бұдан әрі - Университет) баспаға шығарады.

1.3 Бұл ережені ғылыми журналда мақаласын жариялайтын авторлары және рецензенттер мен журналдың редакциялық алқасының мүшелері қолдануы міндетті.

Осы Ережеде төмендегідей терминдер мен анықтамалар пайдаланылады:

Ғылым докторы	Ғылым кандидаты ғылыми дәрежесі бар ізденуші диссертацияны жария қорғағаннан кейін қабылдаған диссертациялық кеңестің шешімі негізінде Қазақстан Республикасының мемлекеттік аттестаттау органы беретін ғылыми дәреже
---------------	---

ІНҚ-ZU-16-03	«Ілияс Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің Хабаршысы» ғылыми журналы туралы ереже	4 бет 19 беттен
--------------	---	-----------------

Философия докторы (PhD)	Әдетте магистр академиялық дәрежесі немесе ғылым кандидаты ғылыми дәрежесі бар ізденуші диссертацияны жария қорғау негізінде уәкілетті орган беретін ғылыми дәреже
Ғылым кандидаты	Жоғары арнаулы білімі бар маман біліктілігі немесе магистр академиялық дәрежесі бар ізденуші диссертацияны жария қорғау негізінде диссертациялық кеңес беретін және Қазақстан Республикасының мемлекеттік аттестаттау органы бекітетін ғылыми дәреже
Рецензия	Бұл сыни шолу, әдеби немесе көркем шығарманы немесе ғылыми-зерттеу жұмысын объективті кәсіби талдауға негізделген сараптамалық қорытынды – реферат, мақала, монография, эссе, магистрлік диссертация, курстық немесе дипломдық жоба және т.б.
Ғылыми журнал	Ғылыми әдебиетке жататын және ғылыми ақпараттың негізгі көздерінің бірі болып табылатын мерзімді басылым (баспа немесе электрондық)
Ғылыми мақала	Бұрын жарияланбаған және жаңалығы бар авторлық әзірлемелерді, қорытындыларды, ұсынымдарды қамтитын, эксперименттік немесе талдамалық қызметтің, ғылыми зерттеудің өзіндік тұжырымдары мен аралық немесе түпкілікті нәтижелерін; немесе ортақ тақырыпқа байланысты бұрын жарияланған ғылыми мақалаларды қарауға арналған (жүйелі шолу) баяндау.
Антиплагиат	Интернет желісіндегі ашық көздерден және басқа да көздерден ақпаратты пайдаланудың (плагиаттың болуы) бар-жоғын мәтіндік құжаттарды тексеруге арналған бағдарламалық-аппараттық кешен.
Плагиат	Өзінің атымен басқа автордың туындысын жариялауда, сондай-ақ басқа авторлардың туындыларының үзінділерін ақпаратты пайдалану көзін көрсетпей пайдалануда көрінеді. Плагиаттың міндетті белгісі – авторлықты иемдену, өйткені авторлық құқықпен қорғалған туындыны заңсыз пайдалану, жариялау, көшіру және т. б. өзі плагиат емес, авторлық құқықты бұзудың басқа түрі болып табылады
Редакциялық дайындық	Бірнеше бағыт бойынша жүзеге асырылады: - <i>әдеби редакциялау</i> – материалды беру формасын талдау, бағалау және жетілдіру, шығарманың стилін, құрылымын редакциялау; - <i>техникалық редакциялау</i> – басылымның полиграфиялық орындалу көрсеткіштерін қамтитын техникалық ерекшелік параметрлері және полиграф-кәсіпорынның осы нұсқаулардың орындалуын бақылау мақсатында түпнұсқаны дайындау - басылымның түпнұсқасын грамматикалық және редакциялық-техникалық өңдеу
Оқу	Оқу процесінде орфографиялық, тыныс белгілері және әріптік қателері жойылады, тыныс белгілерін орналастырудың нұсқасы және мәтіннің мағынасы тезірек және жеңілрек болатын сөздердің графикалық формасы таңдалады; мәтіннің бір типті элементтеріне оларды қабылдауды жеңілдететін біркелкі пішін беріледі, екі жолмен оқыла алатын әріптер, сандар, белгілер белгіленеді, автор байқамаған семантикалық, стилистикалық, нақты қателіктер байқалады
Түзету	Жинақтағы қателер мен техникалық ережелердің бұзылуын түзету. Түзету процесінде авторлық және баспа қателері, теру мен орналасудың техникалық кемшіліктері (типографиялық өңдеу) жойылады
Беттеу	Негізгі, қосымша және көмекші мәтіндерден, тақырыптардан,

	иллюстрациялардан, бос материалдан, өлеңдерден және т.б. белгілі бір газет форматының жолақтарын қалыптастырудың дәйекті процесі. Беттеу біркелкі болуы керек, яғни барлық бірдей элементтер (тақырыптар, ескертпелер, ескертпелер, бағандар, иллюстрациялар, кестелер және т. б.) бірдей беттелген және мәтіннен бірдей кесінді болуы керек
Ғылыми жарияланымдар этикасы	ғылыми жарияланымдарды құру, тарату және пайдалану процесінде авторлар, рецензенттер, редакциялық алқа, баспагерлер мен оқырмандар арасындағы қарым-қатынастағы кәсіби мінез-құлық нормаларының жүйесі
Мүдделер қайшылығы	Қолжазбаны жариялау кезінде адамның жеке қызығушылығы ғылыми немесе қаржылық тұрғыдан шешім қабылдау процесіне әсер етуі мүмкін жағдай
Редакциялық алқа	Жариялауға материалдар дайындайтын, сондай-ақ ғылыми жарияланымдардың авторларымен және оқырмандарымен қарым-қатынасқа қолдау көрсететін ғылыми журналдың немесе баспаның өкілдері
Автор(лар)	Ғылыми зерттеу нәтижелерін жариялауға қатысатын тұлға немесе тұлғалар тобы (авторлар ұжымы)
Рецензент	Ғылыми журналдың немесе баспаның атынан әрекет ететін және қолжазбаларды жариялау мүмкіндігін анықтау мақсатында оларға ғылыми сараптама жүргізетін сарапшы
Баспагер	Ғылыми жарияланымды шығаруды жүзеге асыратын тұлға

1.4 Осы Ережені Басқарма Төрағасы – Ректор бекітеді. Ережеде көрсетілген талаптардың енгізілгені үшін жауапкершілік ҒҒКДБ басшысына жүктеледі.

Журнал басылымына жалпы басшылықты редакциялық алқа жүзеге асырады. Оған: бас редактор, бас редактордың орынбасары, редакциялық алқа мүшелері, редакциялық алқаның жауапты хатшысы кіреді.

Бас редактор Басқарма Төрағасы – Ректордың бұйрығымен бекітіледі және атқаратын қызметінен босатылады.

Бас редактордың орынбасарлары мен редакциялық алқа мүшелері ғылым кандидаттары мен докторлары, PhD докторлары қатарынан бекітіледі және журналдың бас редакторының ұсынуы бойынша Басқарма Төрағасы – Ректордың шешімімен атқаратын қызметінен босатылады.

Жауапты хатшы университет мамандарының құрамынан қызметке тағайындалады және «ЖУ Хабаршысы» журналының бас редакторының ұсынысы бойынша және Басқарма Төрағасы – Ректордың шешімімен атқаратын қызметінен босатылады.

Рецензенттерді іріктеу жүйесі ұсынылған мақалалардың тақырыбына рецензенттердің ғылыми мамандығы мен тәжірибесін сәйкестендіру принциптеріне негізделген. Рецензенттерді тағайындауды редакциялық алқа түйінді сөздерді, рефераттарды және мамандардың кәсіби профилін талдау негізінде жүзеге асырады. Тиісті зерттеу саласында тиісті жарияланымдары бар тәуелсіз сарапшыларға артықшылық беріледі. Рецензенттерді тағайындау құпиялылық және мүдделер қақтығысының алдын алу ережелерін сақтай отырып жүзеге асырылады.

1.5 «ЖУ Хабаршы» журналы (бұдан әрі – Журнал) қазақстандық және шетелдік ғылыми қоғамды педагогика ғылымдары саласындағы іргелі және қолданбалы зерттеулердің жаңа ғылыми нәтижелерімен таныстыруға арналған «Ілияс Жансүгіров атындағы Жетісу университеті» КЕ АҚ құрылтайшысы болып табылатын мерзімді ғылыми басылым (1997 жылдан бастап басылып шығады) болып табылады.

Журналдың шығу жиілігі – жылына 4 рет, келесі белгіленген мерзімдерде шығарылады: №1 – 30-наурызға дейін; №2 – 30-маусымға дейін; №3 – 30-қазанға дейін; №4 – 30-желтоқсанға дейін.

Журнал ISSN Халықаралық орталығында (Париж, Франция) ISSN 1813-1123 нөмірімен

ІНҚ-ZU-16-03	«Ілияс Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің Хабаршысы» ғылыми журналы туралы ереже	6 бет 19 беттен
--------------	---	-----------------

тіркелген.

«ЖУ хабаршысы» – педагогикалық ғылымдардың дамуына байланысты мақалалар мен шолулардың ғылыми мерзімді басылымы болып табылады. Журналдың тақырыптық бағыты: педагогикалық ғылымдар.

Журналдың ресми сайты – <http://journal.zhetysu.edu.kz>. «ЖУ Хабаршысы» журналының алғашқы шығарылымдарынан бастап қағаз және электронды даналары Ғали Орманов атындағы кітапханада сақталады. Университет АҚ «ҰМҒТСО»-на «ЖУ Хабаршысы» ғылыми журналының қағаз және электронды нұсқаларын электронды кітапхана мен Қазақстандық дәйексөз базасына енгізу үшін жібереді.

Журналдың мақсаты - «Баспасөз және басқа бұқаралық хабарлама құралдары туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес баспа қызметін жүзеге асыру, ғылыми, әдістемелік, дүниетанымдық ойдың жаңа жетістіктерін көрсету болып табылады.

Журналдың міндеттері: мақалаларға рецензия жасау арқылы ғылымның әртүрлі салаларындағы ғалымдар мен мамандар жүргізген өзекті ғылыми зерттеулердің сапалы және сенімді нәтижелерін жариялау; ғылыми қоғамда, сондай-ақ жас және бастаушы ғалымдарда тұрақты қызығушылықты қалыптастыру; Қазақстанның және шет елдердің жетекші жоғары оқу орындарының ғылыми қоғамдастығымен белсенді өзара қарым-қатынас жасау;) ғылыми қоғамдастықты дамыту үшін ғалымдар мен мамандар арасында ғылыми диалог пен білім алмасуға жәрдемдесу; зерттеушілердің болашақ ұрпақтары үшін сақталуын және қолжетімділігін қамтамасыз ету үшін ғылыми деректерді мұрағаттау және сақтау.

2 ЖУРНАЛҒА ҒЫЛЫМИ МАҚАЛАЛАРДЫ ЖАРИЯЛАУ ШАРТТАРЫ

2.1 Журналда жариялау үшін журналдың тақырыптық бағытына және қолжазбаны ресімдеу талаптарына сәйкес келетін қазақ, орыс, ағылшын тілдерінде автор (авторлар) бұрын жарияламаған мақалалар қабылданады.

Авторлар зерттеу нәтижелерінің жаңалығы, дәлелділігі үшін жауап береді. Редакция алқасы мен журнал рецензенттері қолжазбаны қарау сатысында, сондай-ақ ол жарияланғаннан кейін авторлар бұл қолжазбаны басқа басылымда жариялауға қарастыру үшін ұсынбауға міндеттенеді.

Журналдың редакциясына ұсынылатын қолжазбалар МЕСТ 7.5-98 «Журналдар, жинақтар, акпараттық басылымдар. Жарияланатын материалдардың, баспалық рәсімделуі» сәйкес мақалаларды ресімдеу жөніндегі базалық баспа стандарттарына, МЕСТ 7.1-2003 «Библиографиялық жазба. Библиографиялық сипаттама. Құрастырудың жалпы талаптары мен ережелері» сәйкес библиографиялық тізімдерге сәйкес ресімделуі тиіс.

2.2 Қолжазбаны автор қолжазбаның барлық әдістемелік деректерін және оның авторларын көрсете отырып, онлайн беру жүйесі арқылы жүктеуі керек. Жариялау үшін ұсынылатын қолжазбалар журналға жіберілетін материалдарды ресімдеу ережелеріне (А Қосымшасы) және журналда жариялау үшін қолжазба құрылымына қойылатын талаптарға (Б Қосымшасы) сәйкес келуі тиіс. Қолжазба шаблонға сәйкес жасалуы керек (В Қосымшасы).

Мақаланың ұсынылатын көлемі - 2500-8000 сөз (авторлар туралы мәліметтерді, аннотацияны, библиографиялық тізімді есепке алмағанда). Мақала мәтінінде бар иллюстрациялар, схемалар, кестелер мәтіннің жалпы көлемінде ескеріледі. Редакциялық алқаға түскен барлық қолжазбалар StrikePlagiarism жүйесінде мәтіннің түпнұсқалығын анықтау үшін тексеріледі. Қолжазбаның түпнұсқалық деңгейі кемінде 75% болуы керек. Редакциялық алқа түпнұсқалық деңгейі төмен қолжазбаларды қабылдамауға құқылы.

Қолжазбамен жұмыс жасау кезеңдерінде журналдың ресми сайтының OJS электрондық (онлайн) платформасы арқылы редакция, корреспондент-автор мен рецензенттер арасындағы байланыс жүзеге асырылады [http:// journal.zhetysu.edu.kz](http://journal.zhetysu.edu.kz).

Журналдың редакциялық алқасы авторлардан келіп түскен қолжазбаларды қарастырады, рецензиялауды ұйымдастырады, сонымен қатар электрондық платформада орналастырылған қолжазбаларға келіп түскен күннен бастап бір апта ішінде жариялауды немесе жариялаудан бас тарту туралы шешімін қабылдайды.

Қолжазбаны жариялауға қабылдау туралы түпкілікті шешімді Бас редактор қабылдайды.

3 ҚҰПИЯЛЫҚ ШАРТТАР

3.1 Журналдың редакциялық алқасының мүшелері тағайындалған рецензенттерден басқа, қолжазба жарияланғанға дейін оны қарау үшін қабылданған ақпарат туралы үшінші тұлғаларға жария етпейді. Сондай-ақ, редакция рецензенттер туралы мәліметтерді авторларға және басқа адамдарға жария етпейді.

Жариялау процесіне қатысушылардың осы және басқа да мінез-құлық нормалары, яғни авторлардың, редакция алқасының мүшелері, баспагер мен рецензенттерге арналған мінез-құлық қағидалары, нормалары мен стандарттары жариялау этикасына негізделген.

Журналға жариялау үшін ұсынылған барлық қолжазбалар ғалымдардан немесе тиісті тақырып бойынша мамандардан екі жақты соқыр рецензиялаудан өтеді.

Рецензентке қолжазба автордың (авторлардың) тегін көрсетпей рецензиялауға беріледі. Жауапты хатшы мен рецензенттің хат алмасуы журнал сайтындағы электрондық редакцияда жүргізіледі. Екі теріс шолу болған жағдайда қолжазба журналдағы жарияланымнан ауытқиды. Шолу нәтижелері құпия болып табылады. Мүдделер қақтығысы болған жағдайда қолжазба рецензенттерге қарауға жіберілмейді.

4 ЖАРИЯЛАУ ЭТИКАСЫ

4.1 ЖУ Хабаршысы жариялау этикасы жариялау процесі мүшелерінің (редакциялық алқа, авторлар, рецензенттер және баспагер) мінез-құлық нормаларын анықтайды, этикалық емес мінез-құлықты, мүдделер қайшылығын анықтау және оларды шешу шараларын, сондай-ақ мақалаларды қайтару және түзету, түзетулер мен теріске шығаруларды жариялау жөніндегі нұсқаулықтарды белгілейді. Редакциялық алқа, рецензенттер, авторлар жариялау этикасының принциптері мен стандарттарын сақтау қажет. Журналдың редакциялық алқасы жарияланатын барлық қолжазбалардың жоғары сапасы мен дұрыстығына жауап береді. Редакциялық алқа жала жабу, авторлық құқық, заңдылық және плагиат мәселелері бойынша журнал саясатын басшылыққа алуы керек.

Редакциялық алқа тәуелсіздік пен адалдық принциптерін сақтауы тиіс және қолжазбалардың интеллектуалдық мазмұнын авторлардың нәсіліне, жынысына, жыныстық бағытына, діни көзқарастарына, шығу тегіне, азаматтығына немесе саяси көзқарастарына қарамастан бағалауы керек.

Қолжазбаның авторлары тек қана зерттеулерге және қолжазбаны жазуға елеулі үлес қосқан тұлғалар болуы мүмкін. Елеулі үлес қосқан барлық авторлар авторлар ретінде көрсетілуі керек. Қолжазба авторлары өздерінің үлес қосқан және авторлық критерийлеріне сәйкес келетін авторлардың тізімге енгізілгеніне және бұл авторлардың тізімнен шығарылмағанына кепілдік беруі тиіс. Авторлар тізімінің өзгеруі кезінде барлық авторлар өзгерістерге келісім беруі керек.

Авторлар редакциялық алқаның рецензиялау мәселелері жөніндегі сұрақтарына мүмкіндігінше қысқа мерзімде жауап беруі тиіс. Егер рецензенттің этикалық емес мінез-құлық фактілері анықталса, бағалау объективті немесе сындарлы болмаса, авторлар рецензенттің бағасына қарсы шығуы мүмкін. Ол үшін рецензияны тексеру үшін және қажет болған жағдайда жаңа рецензент тағайындау, сондай-ақ авторлар қолжазбасына рецензия жасаудан бас тартса, редакцияға хабарлауы керек.

4.2 Жариялау этикасының нормалары мен стандарттарын бұзған жағдайда туындаған жағдайды егжей-тегжейлі зерттеу қажет және жариялау процесіне қатысушылардың этикалық емес мінез - құлқына қатысты мәселені қарастыру кезінде құпиялылық принципін сақтау керек.

Жариялау этикасы бұзылған жағдайда мынадай шаралар қабылдануы мүмкін:

1) Авторлар үшін:

- Іс жүргізу және тергеу: Егер этиканы бұзу бойынша ауыр айыптар туындаса, жағдайды анықтау және тиісті шаралар қабылдау үшін тергеу жүргізілуі мүмкін.

- Қолжазбаларды қабылдамау: Егер автор(лар) тарапынан этиканың елеулі бұзушылықтары анықталса, редакция қолжазбаны қабылдамауы мүмкін.

- Жарияланған мақалаларды қайтарып алу: Егер қолжазба жалған мәліметтер немесе басқа этикалық бұзушылықтар негізінде жарияланғаны анықталса, журнал мақаланы қайтарып ала алады.

- Ескерту және/немесе ескертпелер: Журналдың редакциясы авторлармен байланысып, олардың жарияланымындағы нақты проблемалар мен қателіктерді көрсетіп, этиканы бұзғандығына байланысты ескерту жасау мүмкін. Кейбір уақытта бұл жағдайды түзету үшін жеткілікті болуы мүмкін.

- Жариялауға тыйым салу: Егер жариялау этикасы елеулі түрде бұзылған болса, авторлар белгілі бір мерзімге журналда қолжазбаларды жариялау құқығынан айырылуы мүмкін.

2) Рецензенттер үшін:

- Мақаланы рецензиялауға қайта жіберу: Егер редакция рецензенттің этикалық нормаларды бұзғанын анықтаса, мақаланы басқа рецензенттерге қосымша бағалануы үшін жіберуі мүмкін. Бұл біржақты шешім қабылдау мүмкіндігін азайтып, рецензиялау процесінің объективтілігін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

- Шешімнің өзгеруі немесе күшінің жойылуы: Егер маңызды этикалық бұзушылықтар анықталса, редакция мақаланы жариялау туралы шешімді өзгертуге немесе оны толық қабылдамай қоюға құқылы. Бұл рецензенттің саналы немесе кәсіби емес этика бұзушылығында анықталған жағдайда болуы мүмкін. Редакция қосымша тергеулер жүргізіп, тиісті шаралар қабылдайды.

- Рецензент мәртебесін қайтарып алу: Егер рецензенттің мінез-құлқы этикалық нормаларға тұрақты түрде сәйкес келмесе, редакция оны рецензент мәртебесін қайтарып алу туралы шешім қабылдауы мүмкін.

3) Редакциялық алқа үшін:

- Ескерту: этиканы бұзған редакциялық алқа мүшесіне ескерту жасалуы мүмкін. Бұл проблемалық мінез - құлықты нақтылап, этикалық принциптер мен жариялауға қойылатын талаптарды түсіндіруге бағытталған ескерту болуы мүмкін.

- Мақаланы қайтарып алу: Егер редакциялық алқа мүшесінің жариялау этикасының елеулі бұзушылықтары анықталса, жариялау этикасын бұза отырып жарияланған мақаланы қайтарып алу туралы шешім қабылдануы мүмкін.

- Ынтымақтастықты тоқтату: Егер этика қайталанған немесе елеулі түрде бұзылған болса, редакциялық алқа мүшесімен ынтымақтастықты тоқтату туралы шешім қабылдануы мүмкін.

Редакция алқасы қолжазбаны авторлар оны редакцияға ұсынғаннан кейін қайтарып алуға шешім қабылдаса немесе редакция мен рецензенттер жариялау этикасының нормалары мен стандарттарын бұзған жағдайда қолжазбаны қайтарып алуы мүмкін.

Редакция алқасының мүшелері әдепті емес мінез-құлық, плагиат, өзін-өзі плагиат, авторлардың шамадан тыс өзін-өзі бағалауы, мүдделер қақтығысы белгілері бар мақалаларды жариялауға жауапты. Егер мақаланы жазу кезінде жариялау және/немесе ғылыми этика қағидаттары бұзылған жағдайда, журналдың ғылыми редакторы редакциялық алқа шешімінің негізінде басылымның ретракциясын жүргізуі тиіс. Мақалаларды автор (авторлар) немесе журналдың редакциясы кері қайтарып ала алады.

Мақаланы ретракциялау

Мақаланы ретракциялау— бұл оның жарияланған уақытына қарамастан, ғылыми айналымнан алынуы.

Мақаланы ретракциялау бір жұмыстың бірнеше басылымда жариялануы (автор бір мақаланы әртүрлі журналдарға ұсынған кезде), плагиат, мүдделер қақтығысын жасыру, сондай-ақ деректерді бұрмалау, олардың интерпретациясына немесе қолдану бойынша ұсыныстарға әсер ететін жағдайлардың алдын алу мақсатында қолданылады.

Мақаланы ретракциялаудың негіздері:

Деректерді бұрмалау – әдейі жасалған бұзушылықтар, қателер немесе есептеулер салдарынан жалған ақпаратты ұсыну.

Қайталап жариялау – бір мақаланың әртүрлі журналдарда қайта басылып шығуы.

Плагиат – алынған нәтижелерді, деректерді немесе дәйексөздерді тиісті рәсімдеусіз пайдалану.

Мүдделер қақтығысы – жасырын факторлар зерттеу нәтижелерін түсіндіруге немесе оларды қолдануға әсер етуі мүмкін жағдайлар.

Мақаланы қайта жариялау – соның ішінде автордың келісімінсіз жариялау.

Мақаланы ретракциялаудың тәртібі

Ретракциялау автордың өтініші бойынша немесе редакцияның шешімі негізінде жүзеге асырылады.

Егер ғылыми жарияланым этикасының бұзылуы анықталса, редакция авторға мақаланы ретракциялаудың себептерін хабарлайды. Егер 10 жұмыс күні ішінде жауап болмаса, редакция мақаланы автордың келісімінсіз ретракциялауға құқылы. Қабылданған шешім хаттамамен рәсімделеді, оның көшірмелері авторға және ғылыми электрондық кітапханаларға жіберіледі.

Редакция сондай-ақ ретракцияланған мақаланың авторына жаңа жұмыстарды жариялауға уақытша тыйым сала алады.

Жарияланатын мақалаларда жасанды интеллект (ChatGPT) қолданылуы

Редакция жасанды интеллект, оның ішінде ChatGPT көмегімен әзірленген мақалаларды қабылдамайды.

Мұндай жағдайларды анықтау «Antiplagiarism» лицензиялық бағдарламасы арқылы жүзеге асырылады.

5 ӨЗГЕРІСТЕР

Осы Ереженің «Өзгерістер туралы хабарламаларын» әзірлеу, ресімдеу келісу және бекіту, оған өзгерістер енгізу ІНҚ-ZU-14-02-ге сәйкес жүргізілуі және «өзгерістерді тіркеу парағында» тіркелуі тиіс.

*А Қосымшасы***Қолжазбаларды ресімдеу ережелері**

1. Қолжазбаның көлемі 5-10 бет болуы керек.
2. Қаріп – Times New Roman, кегель – 12 пт. бір жоларалық интервалмен. Сол және жоғарғы жиектер – 2,5 см, оң және төменгі – 2 см, абзац – 1,25. Қолжазба МЕСТ 7.5-98 «Журналдар, жинақтар, ақпараттық басылымдар. Жарияланатын материалдардың, баспалық рәсімделуі» сәйкес ресімделуі тиіс.
3. Мәтінде әдеби дереккөздерге сілтеме жасау үшін төртбұрышты жақшалар қолданылуы керек – [1], формулалар үшін дөңгелек жақшалар қолданылуы керек – (1). Формула сілтемелері формуланың оң жағында орналасуы керек.
4. Барлық формулалар, сандық мәндер, шама белгілері Microsoft Equation 3.0 немесе MathType форматында терілуі керек. Егер бірнеше формулалар қатарынан жүрсе, әр формуланы бөлек теру керек.
5. Барлық қолданылған белгілер түсіндірілуі керек (жалпы қабылданған белгілерді түсіндірмеуге болады).
6. Сөйлемді формуладан бастауға болмайды.
7. Кестелер мен иллюстрациялар мәтінде жеке абзацтармен орналасуы керек. Әр кестеде және иллюстрацияда атауы болуы керек және әр кестеде және иллюстрацияда мәтін ішінде сілтемесі болуы керек. Кестелер мен иллюстрациялардың нөмірленуі бөлек.
8. Мазмұнды нақты анықтау үшін иллюстрациялар жеткілікті сапалы болуы керек (кем дегенде 300 dpi). Иллюстрациялар нөмірленуі керек. Барлық иллюстрациялар мен иллюстрация атаулары ортамен туралануы керек, атаулар иллюстрацияның астына ортамен тураланып орналасуы керек. Иллюстрациялар мен иллюстрациялардың атаулары мәтіннің қалған бөлігінен бос орындармен бөлінуі керек. Қаріп – Times New Roman, кегель – 12 пт. «Сурет» сөзінен кейін суреттің реттік нөмірі мен атауы көрсетіледі (**Сурет 1** – Суреттің атауы).
9. Кестелер Microsoft Word кестесінің форматында жасалуы керек. Барлық кестелер нөмірленуі керек. Кестенің тақырыбы кестенің үстінде сол жағында орналасуы керек. Тақырыптар мен кестелер мәтіннің қалған бөлігінен бос орындармен бөлінуі керек. Қаріп-Times New Roman, кегель-12 пт. "Кесте" сөзінен кейін кестенің реттік нөмірі мен атауы көрсетіледі (**Кесте 1** – Кестенің атауы).
10. Әдебиеттер тізімі дәйексөз ретінде берілуі керек және автор қолданған барлық жұмыстарды қамтуы керек.
11. Библиографиялық тізімдер МЕСТ 7.1 - 2003 «Библиографиялық жазба. Библиографиялық сипаттама. Құрастырудың жалпы талаптары мен ережелері» сәйкес ресімделуі керек.

*Б Қосымшасы***Қолжазба құрылымына қойылатын талаптар**

Қолжазба нақты құрылымға ие бөліктерден тұрады:

- ҒТАМР
- ЭОЖ индексі
- Қолжазба атауы
- Автордың(авторлардың) Тегі және аты-жөні
- Авторлар туралы ақпарат (аффилиациялар (ұйымдардың атаулары), елдің, қаланың атауы, барлық авторлардың мекенжайлары, корреспондент авторының электрондық поштасы)
- Аннотация
- Кілт сөздер
- Кіріспе
- Материалдар мен әдістер
- Негізгі бөлім
- Нәтижелер мен талқылаулар
- Қорытынды
- Қаржыландыру туралы ақпарат (бар болса)
- Әдебиеттер тізімі
- Транслитерацияланған әдебиеттер тізімі
- Автордың (Авторлардың) тегі мен аты-жөні, Авторлар туралы ақпарат, Аннотация, Кілт сөздер қалған 2 тілде

В Қосымшасы

Қолжазбаны ресімдеу үлгісіFTAMP
ӘОЖDOI (Ғылымметрия және ғылыми
кадрларды даярлау бөлімінің
үйлестірушісі береді)**ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕГІ ҚОЛЖАЗБА АТАУЫ***Шатырбаева М.Г.^{1,*} , Молдабаева М.М.² *(белгішесінде Orcid профиліне гиперсілтеме болуы керек)¹ Университет (толық атауы), Елі, Қала² Университет (толық атауы), Елі, Қала

*e-mail: (автор корреспонденттің эл.почтасы)

Аннотация (300 сөзден аспауы тиіс). Аннотация келесі міндетті тармақтарды қамтуы керек:

*Зерттеудің мақсаты, идеялары және негізгі бағыттары;**Зерттеудің ғылыми және практикалық маңыздылығының қысқаша сипаттамасы;**Зерттеу әдістемесінің қысқаша сипаттамасы;**Зерттеу жұмысының негізгі нәтижелері мен талдаулары, қорытындылары;**Жүргізілген зерттеудің мәні;**Зерттеудің практикалық маңызы.***Кілт сөздер:** 3-10 кілт-сөздер.**Кіріспе**

Кіріспе жұмыстың мақсаттары, зерттеу саласының маңыздылығы, теориялық және практикалық маңыздылығы, мәселенің өзектілігі, мәселені шешу немесе гипотезаны қалыптастыру туралы ақпаратты қамтуы керек.

Материалдар мен әдістер

Бұл бөлім материалдардың, жабдықтардың және бағдарламалық жасақтаманың толық сипаттамасынан (модель, компания және елді қоса алғанда), сондай-ақ қолданылатын әдістердің толық сипаттамасынан тұруы керек, тек жаңа әдістерді толық сипаттау керек; әдебиеттер тізімінде бұрын жарияланған және белгілі әдістерге сілтеме жасау жеткілікті, ал егер әдіс тым кең белгілі болмаса, оның принципін айтып, авторды көрсеткен жөн.

Зерттеу барысында пайдаланылған материалдар сапалық және сандық түрде сипатталуы керек.

Зерттеу барысында алынған деректердің статистикалық талдауы міндетті, сонымен қатар қолданылатын бағдарламалық жасақтаманы көрсету қажет.

Негізгі бөлім

Бұл бөлім ғылыми зерттеулердің барысын, оның дәйекті кезеңдерін сипаттайды, қолда бар ғылыми әзірлемелерге сыни талдау жасалады, гипотезалар ұсынылады, олар автордың пайымдауы барысында расталады немесе жоққа шығарылады.

Нәтижелер мен талқылаулар

Бұл бөлім жұмыс нәтижелерін ашуы керек және зерттеу нәтижелерін талдау мен талқылауды қамтуы керек. Нәтижелер талқылана отырып, кестелер, суреттер және басқа иллюстрациялық материалдар түрінде ұсынылуы керек.

Кестелер

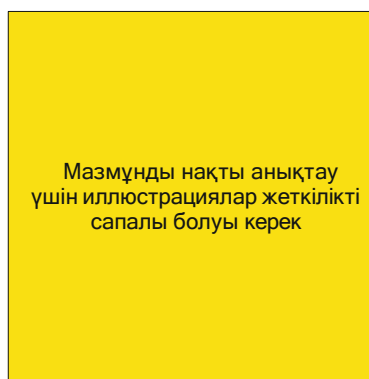
Кестелер Microsoft Word кестесінің форматында жасалуы керек. Барлық кестелер нөмірленуі керек. Кестенің тақырыбы кестенің сол жағында орналасуы керек. Тақырыптар мен кестелер мәтіннің қалған бөлігінен бос орындармен бөлінуі керек.

Кесте 1 – Кестенің атауы

Атауы	Нәтиже 1	Нәтиже 2	Нәтиже 3
1-атауы	1	2	3
2-атауы	4	5	6

Иллюстрациялар

Мазмұнды нақты анықтау үшін иллюстрациялар жеткілікті сапалы болуы керек (кем дегенде 300 dpi). Иллюстрациялар нөмірленуі керек. Барлық иллюстрациялар мен иллюстрация атаулары ортамен туралануы керек, атаулар иллюстрацияның астына ортамен тураланып орналасуы керек. Иллюстрациялар мен иллюстрациялардың атаулары мәтіннің қалған бөлігінен бос орындармен бөлінуі керек.

Сурет 1 – Суреттің атауы

Теңдеулер

Барлық формулалар, сандық мәндер, шама белгілері Microsoft Equation 3.0 немесе MathType форматында терілуі керек. Формулаларды сурет түрінде қосуға болмайды. Барлық формулалар нөмірленуі керек. Формулалар ортамен туралануы керек. Формулалардың нөмірлері формуланың оң жағында жақшада орналасуы керек.. Барлық формулалар мәтіннің қалған бөлігінен бос орындармен бөлінуі керек.

$$f = \sum(a + \frac{a}{10}) \quad (1)$$

мұндағы: f – белгілеу атауы;

a – белгілеу атауы.

Қорытынды

Бұл бөлімде жүргізілген жұмыстың қорытындылары жинақталып қорытындылануы, алынған нәтижелер мен олардың ғылымды дамыту үшін маңыздылығы қалай пайдаланылуы мүмкін екендігі көрсетілуі тиіс.

Қаржыландыру туралы ақпарат (бар болған жағдайда)

Барлық қаржыландыру көздері тізімделуі керек.

Әдебиеттер тізімі

Әдебиеттер тізімінде кемінде 10 әдебиет атауы болуы керек. Әдебиеттер тізімі дәйексөзге сәйкес келтірілуі керек және МЕСТ 7.1-2003 сәйкес ресімделеді. Мәтінде сілтеме нөмірі төртбұрышты жақшада көрсетілуі керек. Мысалы: Королев формуласы [1] келесі фактілерді дәлелдейді (...).Әдебиеттер тізімін жасау үшін [Mendeley](#) немесе [Zotero](#) бағдарламаларын пайдалануға болады.

ӘДЕБИЕТТЕР:

- 1.
- 2.

Транслитерацияланған әдебиеттер тізімі

Егер ұсынылған әдебиеттер тізімінде кириллицада жазылған әдебиеттер болса, онда әдебиеттер тізімін екі нұсқада ұсыну қажет: әдебиеттегі түпнұсқа тілде және сілтемелерде романизацияланған алфавитпен (латын әліпбиіне транслитерация). Егер шетелдік басылымдар болса, олар References-те толығымен қайталанады. Кириллицадан транслитерацияны сайттағы Онлайн түрлендіргіш бағдарламасының көмегімен жасауға болады <https://qazlat.kz/>

Транслитерацияланған әдебиеттер тізімдері үшін келесі құрылымды қолдану қажет: Автор (лар) (транслитерация) (жылы) транслитерацияланған нұсқадағы қолжазбаның атауы [қолжазба атауын ағылшын тіліне аудару], кириллицадағы дереккөздің атауы (транслитерацияланған), ағылшын тіліндегі белгілері бар шығыс мәліметтер.

REFERENCES:

1. Eläsberg P.E. (1965) Vvedenie v teoriu poleta iskustvennyh sputnikov Zemli [Introduction to the theory of flight of artificial Earth satellites], Izdatelstvo "Nauka", 540 p.
- 2.

Латын графикасына негізделген қазақ тілі
ӘЛПБИ

№	Жазылуы	Дыбысталуы	№	Жазылуы	Дыбысталуы
1	A a	[a]	17	Ń ń	[ɲ]
2	Á á	[ə]	18	O o	[o]
3	B b	[b]	19	Ó ó	[o]
4	D d	[d]	20	P p	[p]
5	E e	[e]	21	Q q	[q]
6	F f	[f]	22	R r	[r]
7	G g	[g]	23	S s	[s]
8	Ġ ġ	[ɣ]	24	T t	[t]
9	H h	[x], [h]	25	U u	[ʉ]
10	I i	[i]	26	Ú ú	[y]
11	I ı	[ɯ], [ɨ]	27	V v	[v]
12	J j	[ʒ]	28	Y y	[ɣ]
13	K k	[k]	29	Ý ý	[y]
14	L l	[l]	30	Z z	[z]
15	M m	[m]	31	Sh sh	[ʃ]
16	N n	[n]	32	Ch ch	[tʃ]

НАЗВАНИЕ РУКОПИСИ НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ

Шатырбаева М.Г.^{1,}, Молдабаева М.М.²*

¹*Университет (полное название), Страна, Город*

²*Университет (полное название), Страна, Город*

**e-mail: (эл.почта автора корреспондента)*

Аннотация (не более 300 слов). Аннотация должна включать следующие обязательные пункты:

Цель, идеи и основные направления исследования;

Краткое описание научной и практической значимости исследования;

Краткое описание методологии исследования;

Основные результаты и анализ, выводы исследовательской работы;

Ценность проведенного исследования;

Практическое значение исследования.

Ключевые слова: 3-10 ключевых слов.

TITLE OF THE MANUSCRIPT IN ENGLISH

M.G. Shatyrbayeva^{1,}, M.M. Moldabayeva*

¹*University (full name), Country, City*

²*University (full name), Country, City*

**e-mail: (e-mail of the correspondent's author)*

Abstract (no more than 300 words). The abstract should include the following mandatory items:

Purpose, ideas and main directions of research;

A brief description of the scientific and practical significance of the study;

Brief description of the research methodology;

Main results and analysis, conclusions of the research work;

The value of the conducted research;

Practical significance of the research.

Keywords: 3-10 keywords.

Г Қосымшасы

Рецензия формасы

**«Ілияс Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің хабаршысы»
ғылыми журналында жариялау үшін қолжазбаға рецензия**

Қолжазбаның атауы: _____

1. Стилль және құрылымы:
1.1. Қолжазба жақсы жазылған және рәсімделген: _____ (иә/жоқ)
1.2. Тақырып қолжазбаның мазмұнына сәйкес келеді: _____ (иә/жоқ)
1.3. Кілт сөздер қолжазбаның мазмұнына сәйкес келеді: _____ (иә/жоқ)
1.4. Аннотацияда жеткілікті ақпарат бар ма: _____ (иә/жоқ)
1.5. Қолжазбаның мақсаты анық көрсетілген бе: _____ (иә/жоқ)
1.6. Суреттер, фотосуреттер қолжазбада орынды: _____ (иә/жоқ/сурет жоқ)
1.7. Қолжазба мәтіні қол жетімді тілде берілген: _____ (иә/жоқ)
2. Ғылым үшін маңызы (Тиісті элементті белгілеңіз): ☐ Мақала ғылымға айтарлықтай үлес қосады, маңыздылығы жақсы ашылған ☐ Мақала ғылым үшін маңызды, бірақ маңыздылығы әлсіз ашылған ☐ Мақала ғылым үшін маңызды емес немесе маңыздылығы ашылмаған
3. Жаңалығы (Тиісті элементті белгілеңіз): ☐ Мақалада жаңа ғылыми білім бар және олардың жаңалығы жақсы ашылған

☐ Мақалада жаңа ғылыми білім бар, бірақ олардың жаңалығы әлсіз ашылған ☐ Мақаланың жаңалығы ашылмаған немесе жоқ
4. Әдістеме (Тиісті элементті белгілеңіз): ☐ Мақалада әдістемені таңдау негізделген және әдістеме жеткілікті сипатталған ☐ Мақалада әдістемені таңдау негізделген, бірақ әдістеме жеткілікті сипатталмаған ☐ Мақалада әдістемені таңдау негізсіз немесе әдістеме жеткілікті сипатталмаған
5. Қолжазбаның нәтижелері мен негізгі тұжырымдарының негізділігі (Тиісті элементті белгілеңіз): ☐ Мақалада барлық негізгі тұжырымдар жеткілікті түрде негізделген ☐ Мақалада негізгі тұжырымдардың көпшілігі жеткілікті түрде негізделген ☐ Мақалада негізгі тұжырымдар жеткіліксіз негізделген
6. Дереккөздердің сенімділігі (Тиісті элементті белгілеңіз): ☐ Мақалада барлық маңызды мәлімдемелер өзекті және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталады ☐ Мақалада маңызды мәлімдемелердің бір бөлігі өзекті және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған ☐ Мақалада көптеген маңызды мәлімдемелер өзекті және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталмайды
7. Ұсыныстар (Тиісті элементті белгілеңіз): ☐ Материалды қабылдау ☐ Пысықтау қажет ☐ Рецензияға басқа маманға жіберу керек ☐ Қабылдамау
8. Пікірлер (өз ұсыныстарыңызды, ескертулеріңізді және т. б. тұжырымдаңыз):

Рецензент туралы мәліметтер:

Аты-жөні (толық): _____

Ғылыми дәрежесі: _____

Ғылыми атағы: _____

Ұйымның жұмыс орнының толық атауы: _____

Байланыс E-mail: _____

Рецензент:

(лауазымы)

М.О.

/қол/

(Т.А.Ә.)

« ____ » _____ 20__ ж.

Танысу парағы

[illegible]

Өзгерістерді тіркеу парағы

[illegible]